

Rijkswaterstaat
T.a.v. de heer R. Klockner
Postbus 25
6200 MA MAASTRICHT

**CSO Adviesbureau voor
Milieu-Onderzoek B.V.**
Postbus 1323
6201 BH Maastricht
Sleperweg 10
6222 NK Maastricht

Tel.: 043 – 352 39 50
Fax: 043 – 352 39 70

Rabobank 39 44 69 100
K.v.K. Utrecht 30152124

www.cso.nl
e.schurink@cso.nl

Ons kenmerk	Uw kenmerk	Bijlagen	Datum
11A103.L001.ES.GL	-	1	17 november 2011

Onderwerp

Ontwikkeling CVI Raaieind, Grubbenvorst

Geachte heer Klockner,

Zoals bij u bekend overweegt de CVI Raaieind de ontwikkeling van plannen in Grubbenvorst. Deze plannen omvatten een ontgronding en in samenhang daarmee de aanleg van een overslaghaven en een verwerkingsinstallatie voor de zand en grind.

In het kader hiervan zal veel grondverzet plaatsvinden, zo zal de vrijgekomen niet-vermarktbaar deklaag tijdelijk opzij worden gezet en in een latere fase in het project worden gebruikt voor verondieping en de herinrichting van de plas. Dit zijn activiteiten waarbij het Besluit bodemkwaliteit om de hoek komt kijken.

Sinds 2006 is hierover al verschillende keren met u overleg gevoerd. Op dit moment zijn de plannen concreet en is de CVI voornemens op korte termijn van start te gaan. Dit betekent dat e.e.a. formeel zal moeten worden geregeld. Omdat sinds de start van het project nogal wat tijd is verstreken en wet- en regelgeving is gewijzigd lijkt het ons verstandig het bevoegd gezag aan te geven hoe wij hiermee om denken te moeten gaan. Indertijd is tussen de gemeente Horst aan de Maas en Rijkswaterstaat afgesproken dat Rijkswaterstaat een coördinerende rol zal spelen bij vergunningprocedures.

In bijgaande memo geven wij een korte samenvatting van de uitgevoerde onderzoeken, de afspraken die tot nog toe zijn gemaakt en de werkwijze die wij de komende weken/maanden willen volgen om te komen tot sluitende afspraken over zaken in relatie tot het Besluit bodemkwaliteit. Zaken die in andere kaders aan de orde zijn (Wm, Waterwet) zullen via een ander spoor worden afgehandeld.

Wij zijn graag bereid om e.e.a. In een overleg toe te lichten.

Met vriendelijke groeten
Namens CVI Raaieind,

Erik Schurink
Senior adviseur

Memo: Ontwikkeling CVI Raaieind en het Besluit bodemkwaliteit

1. Inleiding

Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de onderzoeken die zijn uitgevoerd en plannen die zijn opgesteld.

1.1 Uitgevoerde bodemonderzoeken

De volgende bodemonderzoeken zijn uitgevoerd:

- *Eerste bodemonderzoek (kenmerk 06.B157.10, d.d. 13 november 2006);*
- *Aanvullend bodemonderzoek (kenmerk L359.2007/ES, d.d. 21 december 2007);*
- *Onderzoek bodem loswal (kenmerk 07.RB179, d.d. 13 juni 2007).*

In 2009 zijn alle onderzoeksresultaten die toen beschikbaar waren getoetst aan Towabo 2.2.101 [brief CSO met kenmerk 07B019.L002.ES.KL van 3 april 2009]. De conclusies uit de onderzoeken zijn:

- er is geen reden aan te nemen dat sprake is van een of meerdere puntbronnen/locale verontreinigingen. De verontreiniging kan dus worden beschouwd als een diffuse gebiedseigen verontreiniging;
- er is geen sprake van sterk verontreinigde baggerspecie;
- het verontreinigde deel van de deklaag kan worden beschouwd als 'klasse-B'-materiaal;
- de emissiegrenswaarden worden niet overschreden.

1.2 Plan van aanpak

In 2009 is een Plan van Aanpak/grondstromenplan opgesteld [kenmerk CSO 20070576/07B019 d.d. 16 juli 2009].

In dit plan is een samenvatting gegeven van alle grondstromen in dit project, de uitgevoerde bodemonderzoeken, wet- en regelgeving en beleid en met name hoe hiermee in dit project moet worden omgegaan. De belangrijkste conclusies zijn:

- bij het project zijn ook in het kader van het grondverzet, tijdelijke opslag van grond en hergebruik, verschillende instanties betrokken als bevoegd gezag. Dit onder meer omdat de grens tussen natte (Waterwet) en droge bodem (Wbb) dwars over het terrein loopt. In tabel 1 zijn de betrokken instanties samengevat;
- de gemeente is bevoegd gezag voor werkzaamheden met grond in het droge deel buiten de inrichting (bijvoorbeeld de tijdelijke gronddepots die als geluidswal dienst zullen doen);
- de provincie is bevoegd gezag voor alle Wm-gerelateerde zaken, de gemeente en Rijkswaterstaat hebben afgesproken dat laatstgenoemde een coördinerende rol zal spelen bij zaken in het kader van het Besluit bodemkwaliteit;
- het verondiepen van de plas wordt gezien als een 'nuttige toepassing', omdat tevens wordt gedaan aan hetgeen gesteld in artikel 60 van het Bbk is bovendien sprake van een 'grootschalige toepassing';
- de provincie is van mening dat voor de voorgenomen werkzaamheden geen saneringsplan nodig is omdat de verontreinigingssituatie in het droge deel door hen niet wordt beschouwd als een 'geval van ernstige bodemverontreiniging';
- het verontreinigde deel van de niet-vermarktbaar grond is op basis van de oude beoordelingsystematiek worden beschouwd als 'klasse-3';
- Rijkswaterstaat heeft aangegeven dat zij een 'houdbaarheid' van bodemonderzoek van drie jaar accepteren voor procedures in het kader van het besluit bodemkwaliteit en vijf jaar voor procedures in het kader van de Wet bodembescherming ('ontgraven'). Als deze 'houdbaarheidsdatum' is overschreden dan is in ieder geval een aanvullend historisch onderzoek nodig waarin ook voldoende aandacht wordt besteed aan eventuele aanslibbing van vers (verontreinigd) sediment.

Tabel 1 Verdeling wettelijke bevoegdheden

Activiteit	Wet	Landbodem, westelijk van scheidingslijn (bijlage 1)	Waterbodem/uiteerwaard, oostelijk van scheidingslijn (bijlage 1)
Graven in geval Maas	Wbb	Provincie Limburg	Rijkswaterstaat
Inrichting CVI inclusief tijdelijke opslag toutvenant	Wm	Provincie Limburg	Provincie Limburg
Tijdelijke depots deklaag en geluidswal binnen de Wm inrichting	Wm/Bbk	Provincie en Rijkswaterstaat (eerstgenoemde met coördinerende functie)	
Tijdelijke opslag van grond in geluidswallen buiten de inrichting	Bbk	Gemeente	Niet van toepassing
Aanvullen van de plas	Wbb/Bbk	Rijkswaterstaat want tijdens aanvullen is sprake van beheergebied RWS	

2. Zaken waarvoor nog afstemming nodig is

De volgende zaken zijn anno 2011 actueel en moeten nog worden opgepakt. In de paragrafen hieronder gaan we hierop in.

2.1 Nulsituatie in het kader van de vergunningverlening Wm

Voordat deze vergunning zal worden aangevraagd, zal een bodemonderzoek worden uitgevoerd op gronden waar in de toekomst activiteiten zullen plaatsvinden waarbij een bodemverontreiniging niet voor 100% valt uit te sluiten. Dit zijn bijvoorbeeld: opslag brandstoffen, opstelplaats voertuigen etc. Doel is de bodemkwaliteit vóór start van de werkzaamheden vast te stellen.

2.2 Actualisatie algemene bodemkwaliteit

Omdat het bodemonderzoek in 2006 is uitgevoerd is Rijkswaterstaat van mening dat dit niet meer voor 100% de actuele situatie kan weergegeven. Indertijd is door Rijkswaterstaat aangegeven dat het wenselijk is om na verloop van tijd na te gaan of sinds de uitvoering van het onderzoek nog sediment is afgezet.

Wijziging plangrens

De plangrens is sinds 2006 wat verschoven en het plangebied is in beperkte mate verkleind. Dit zou dan geen consequenties moeten hebben voor 'bodem'.

Gebruik van de locatie

Voor zover wij weten heeft de bodem van het plangebied sinds 2006 niet of nauwelijks nog onder water gestaan en is er geen of hooguit een verwaarloosbare hoeveelheid vers sediment afgezet. Overigens zou eventueel afgezet slib van een vergelijkbare kwaliteit zijn als de in 2006 aanwezige bodem en zou de dikte van de verontreinigde laag daardoor met enkele mm of cm zijn toegenomen. Maar dit lijkt dus niet het geval. De locatie is sinds 2006 ook niet op andere wijze dan agrarisch gebruikt. Er is in de laatste jaren alleen een archeologisch onderzoek uitgevoerd. Voorzover de historie van de locatie in de laatste vijf jaar (2006-2011).

Actualisatie onderzoek

Enkele maanden geleden hebben wij per telefoon gesproken over de noodzaak tot actualisatie van de bodemkwaliteit via een aanvullend bodemonderzoek. U heeft toen aangegeven dat Rijkswaterstaat de methodiek hanteert die is beschreven in bijlage C bij de NEN 5720 ('werkwijze actualisatie-onderzoek'). In dit protocol is het volgende aangegeven:

- een actualiserend onderzoek is nodig als de gegevens ouder zijn dan vijf jaar;
- een geringer aantal monsters hoeft te worden geanalyseerd, het protocol spreekt van 20 tot 40%;
- het onderzoek richt zich op de toplaag van de waterbodem;

- de resultaten van het actualiserend onderzoek moeten worden vergeleken met die van het eerder uitgevoerde onderzoek. Deze vergelijking moet uitwijzen dat de monsters vergelijkbaar zijn/uit dezelfde populatie komen. Als dat niet het geval is dan dient een nieuw (en compleet) onderzoek te worden uitgevoerd.

Het bodemonderzoek van 2006 is indertijd gebaseerd op de toenmalige norm [Richtlijn Milieuchemisch Bodemonderzoek Maaswerken] heeft bestaan uit het volgende:

- 84 boringen tot onder de verontreinigde laag;
- 38 chemische analyses op individuele monsters en 11 analyse op mengmonsters, waarvan respectievelijk 12 en 9 zijn uitgevoerd op monsters uit de toplaag (bovenste 0,50 m).

De werkzaamheden ten behoeve van het plan zullen starten in 2011. Omdat de datum van de bodemonderzoeken de 'houdbaarheidsdatum' net hebben overschreden, er geen sprake is van sedimentatie van vers verontreinigd slib en er zich sinds 2006 geen activiteiten hebben afgespeeld waarbij de bodem additioneel is verontreinigd achten wij het vanuit milieuhygiënisch oogpunt aanvaardbaar dat het actualiserend onderzoek wordt uitgevoerd met een omvang van 20% van het oorspronkelijke onderzoek van 2006. Wij stellen het volgende onderzoek voor in het plangebied :

- uitvoeren van 16 boringen tot 0,50 meter diepte, verdeeld over het plangebied;
- 8 analyses van mengmonsters.

Wijziging wetgeving/verplicht analysepakket

Sinds 2006 is het verplichte analysepakket voor NEN-onderzoek gewijzigd. In 2006 zijn de monsters geanalyseerd op een breed pakket, bestaande uit:

- arseen en de zware metalen: cadmium, chroom, koper, kwik, lood, nikkel en zink;
- PAK, en de 7 PCB's volgens de ontwerp NEN 5734;
- organochloorbestrijdingsmiddelen, minerale olie en EOX;
- organische stof, sulfaat en calciet;
- de fracties < 2µm, < 16µm, < 63µm en < 210 µm.

Beslissingen in het kader van het Besluit bodemkwaliteit worden gebaseerd op onderzoek op basis van een ander analysepakket. Wij stellen voor om het C-2-pakket te nemen, zodat dit voldoet voor de toepassing van grond in zoet Rijksoppervlaktewater (de verondieping) en ook voor de tijdelijke opslag in de geluidswal. Ten opzichte van bovengenoemd pakket van 2006 ontbreken: de zware metalen barium, kobalt, molybdeen en enkele organochloorpesticiden. Om deze reden stellen wij voor om de drie bovengenoemde analyses aangevuld met 4 extra analyses (om het afwijkende analysepakket te compenseren) uit te voeren op het nu noodzakelijke C2-pakket.

Diepte uitgevoerd onderzoek

Het in 2006 uitgevoerde onderzoek heeft onder andere als doel gehad de grens tussen de verontreinigde en niet verontreinigde bodemlaag vast te stellen. Daarin zijn wij geslaagd. De boringen zijn uitgevoerd tot 2 m-mv. Uit het onderzoek blijkt dat genoemde grens zich bevindt tussen 0,50 en 1 m-mv. De dikte van de laag grond die niet-vermarktbaar is en voor het verondiepen zal worden gebruikt is groter (wellicht tot 4 meter). Dit betekent dat van een deel van de grond die wordt hergebruikt (en tijdelijk in een geluidswal wordt opgeslagen) de kwaliteit niet met onderzoek is vastgesteld.

Uit de uitkomsten van het onderzoek van 2006 concluderen wij desalnietemin dat ook deze grond geschikt is voor gebruik in een grootschalige toepassing en in een (tijdelijke) geluidswal die binnen een inrichting is gelegen.

Slotconclusie: indien bovengenoemde werkzaamheden worden uitgevoerd en de resultaten van het angekondigde onderzoek worden gebundeld met die van de al uitgevoerde onderzoeken, dan is (ruimschoots) voldaan aan de vereisten uit het Besluit bodemkwaliteit.

In de praktijk zal worden getracht zoveel mogelijk (per bodemlaag met een dikte van 0,50 meter) te ontgraven en partijen grond op kwaliteit gescheiden op te slaan (wel en niet verontreinigde deklaag). Het is dan ook niet meer nodig om gedurende de uitvoering van het plan keuringen uit te voeren van grond die binnen de grenzen van het plangebied wordt hergebruikt.

2.3 Alternatief bewijsmiddel: bodemkwaliteitskaart

Nut en noodzaak

Een bodemkwaliteitskaart zou een bruikbaar hulpmiddel kunnen zijn bij het omgaan met grondstromen. Een eventuele bodemkwaliteitskaart moet worden opgesteld volgens de Richtlijn bodemkwaliteitskaarten. Zowel de beschikbare rapporten als een eventuele bodemkwaliteitskaart die daarop wordt gebaseerd kunnen dienen als 'bewijsmiddel' voor de kwaliteit van de te verplaatsen grond en de 'ontvangende bodem'. Met een bodemkwaliteitskaart kan het verplaatsen van grond worden vereenvoudigd, wat een voordeel is omdat in de loop van het project nogal eens zal moeten worden geschoven met gronddepots.

De basis voor de kaart

Het aantal boringen/analyses is afhankelijk van het aantal onderscheiden deelgebieden. Op grond van onze kennis van het gebied gaan we ervan uit dat in het horizontale vlak weinig reden tot differentiatie is naar deelgebieden. Per te onderscheiden bodemkwaliteitszone moeten minimaal 20 waarnemingen beschikbaar zijn.

Als we alleen differentiëren naar diepte (niet vermarktbaar laag heeft verontreinigd deel boven en nagenoeg schoon deel onder) zijn 40 analyses nodig. Deze zijn (zie bovenstaande) in het verleden uitgevoerd. Als het gebied ook in horizontale zin in twee deelgebieden moet worden opgesplitst (oever en overig deel) neemt het aantal vereiste waarnemingen met een factor 2 toe en is een omvangrijk extra onderzoek nodig.

Actualisatie

Gezien bovenstaande zou ook hiervoor gelden dat een actualisatie nodig, wij gaan ervan uit dat deze hetzelfde omvat als hierboven al voorgesteld.

Procedure

Vaststellen zal moeten gebeuren door Rijkswaterstaat en wellicht ook de gemeente Horst a/d Maas voor het droge deel.

Een bodemkwaliteitskaart biedt de nodige flexibiliteit maar kost ook de nodige inspanning en geld. Belangrijk voordeel is dat grond afkomstig uit het project ook daarbuiten kan worden toegepast maar dat is in dit geval niet aan de orde, de niet-vermarktbaar grond blijft in het project. De doorlooptijd van dit spoor schatten we in op x maanden, gebaseerd op het volgende:

- uitvoering actualiserend bodemonderzoek : 1 maand na opdrachtverlening;
- opstellen bodemkwaliteitskaart : 1,5 maand;
- vaststellen door RWS en gemeente : ca. 2 maanden.

Vooralsnog zien wij geen meerwaarde in het opstellen van een bodemkwaliteitskaart.

3. De melding in het kader van het Besluit bodemkwaliteit

Als wordt besloten een bodemkwaliteitskaart op te stellen dan geldt hiervoor een procedure die los staat van die van de melding in het kader van het Besluit bodemkwaliteit.

Voor wat betreft de melding in het kader van het Besluit bodemkwaliteit stellen wij het volgende voor:

- eventueel afstemming vooraf over de nog uit te voeren acties, n.a.v. deze memo;

- uitvoeren acties, rapportages bundelen tot één samenhangend geheel;
- opstellen grondstromenplan met daarin opgenomen:
 - * actuele plan;
 - * grondstromen, volumes, tijdsplanning, plaats van herkomst en plaats van opslag en hergebruik;
 - * organisatie, contactpersonen, voorstel wijze van communiceren;
 - * afstemming over bovenstaande;
 - * formele melding doen.